

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนคลองบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม

นางสาวเพ็ชรกานต์ วงศ์วานิชย์ศิลป์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONSERVATION AND REGENERATION GUIDELINES FOR KLONG BANG NOI COMMUNITY ,
SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

Miss Peankan Wongvanichsin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning Program in Community Planning
Department of Urban and Regional Planning
Faculty of Architecture
Chulalongkorn University
Academic Year 2007
Copyright of Chulalongkorn University

500886

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนคลองบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม

โดย

นางสาวเพ็ชรกานต์ วงศ์วานิชย์ศิลป์

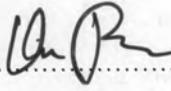
สาขาวิชา

การวางผังชุมชน

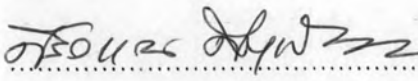
อาจารย์ที่ปรึกษา

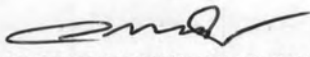
รองศาสตราจารย์ ดร. วรณศิลป์ พีรพันธุ์

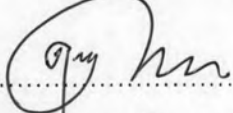
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

 คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต จุลาลัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ ศิลพัชรนันท์)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรณศิลป์ พีรพันธุ์)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี ทายตะคุ)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประสงค์ เอี่ยมอนันต์)

เพียรกานต์ วงศ์วานิชย์ศิลป์ : แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนคลองบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม (CONSERVATION AND REGENERATION GUIDELINES FOR KLONG BANG NOI COMMUNITY , SAMUT SONGKHRAM PROVINCE)
 อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณศิลป์ พิรพันธุ์, 320หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนคลองบางน้อย 2) ศึกษาเอกลักษณ์ชุมชนคลองบางน้อยที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟู 3) ศึกษาความสัมพันธ์และสภาพปัญหาทางด้านกายภาพ กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาของชุมชนคลองบางน้อย 4) เสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทของชุมชน

จากการศึกษาพบว่าชุมชนคลองบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นชุมชนริมน้ำที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ทางด้านสุนทรียภาพ ด้านสังคม-วัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งเกิดจากพัฒนาการของพื้นที่ในช่วงเวลาที่ผ่านมา เมื่อวิถีชีวิตเดิมที่เคยอยู่ร่วมกับน้ำเปลี่ยนไปเป็นการตั้งถิ่นฐานบนบกที่มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ส่งผลให้บทบาทและความสำคัญของชุมชนริมน้ำลดน้อยลง ความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน ก่อให้เกิดผลกระทบและเกิดภาวะความเสี่ยงต่อการเสื่อมสลายของความเป็นชุมชนริมน้ำ นอกจากนี้ยังพบว่าชุมชนแห่งนี้มีศักยภาพสูงในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดสมุทรสงคราม

แนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนคลองบางน้อยที่เสนอแนะ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ในการจัดการกับมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนโดยเน้นความเป็นตัวตนของท้องถิ่น ประกอบด้วย การใช้ที่ดินที่เหมาะสม การอนุรักษ์รูปแบบสถาปัตยกรรมและองค์ประกอบของชุมชนริมน้ำ การรักษาสภาพแวดล้อมของคลองและภูมิทัศน์ชุมชน การจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งการส่งเสริมความรู้ในการอนุรักษ์ชุมชนแก่ประชาชนในท้องถิ่น

ภาควิชา.....การวางแผนภาคและเมือง..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา.....การวางผังชุมชน..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา 2550

477 41527 25 : MAJOR COMMUNITY PLANNING

KEY WORD: Conservation / Regeneration / Klong Bang Noi / Samut Songkhram /

PEANKAN WONGVANICH SIN : CONSERVATION AND REGENERATION GUIDELINES FOR KLONG BANG NOI COMMUNITY , SAMUT SONGKHRAM PROVINCE.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF WANNASILPA PEERAPUN, Ph.D., 320 pp.

The objectives of this thesis are : 1) to study the development and settlement pattern of Klong Bang Noi community 2) to study the valuable indentity of the community that should be conserved and regenerated 3) to study relationships between physical aspects and economic and social activities, existing problems and development potentials of the community ; and 4) to propose conservation and regeneration guidelines that are suitable and harmonious with the role of the community.

The study reveals that Klong Bang Noi community, Samut Songkhram province is a water-based community comprising aesthetic , socio-culltural and historic values and identities which have been developed through a period of time. As the water-based way of life has been changed to land-based settlement which is more convenience for living , the role and significance of the water-based community have been gradually declined. This situation has negative impact and has given rise to a risk for the deterioration of the water-based community. In addition , the study reveals that this community has a high potential for cultural tourism development.

The proposed conservation and regeneration guidelines for Klong Bang Noi community are based upon community participation in cultural heritage management together with the emphasis on the community identity. They include appropriate land uses, conservation of water-based architecture and community elements , conservation of the natural environment of the canal and canalside landscape , tourism management and promotion , and providing community conservation knowledge to local people.

Department.....Urban and Regional Planning...Student's signature.....
Field of study..Community Planning.....Advisor's signature
Academic year 2007.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี หากไม่ได้คำแนะนำและคอยชี้แนะแนวทางต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณศิลป์ พิรพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ตลอดจนประธานสอบวิทยานิพนธ์รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ ศิลาพัชรินทร์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี ทายตะคุ และรองศาสตราจารย์ประสงค์ เขียมอนันต์ ซึ่งได้กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้ความรู้ คำแนะนำ และเสนอข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ในภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่อบรมสั่งสอนและแนะนำแนวทางในการศึกษา รวมทั้งคุณพี่ตุ้ม คุณพี่แสงที่คอยช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในเรื่องการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจวรรณ อุบลศรี (อาจารย์ภาควิชาครุศาสตร์ สถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง) ที่คอยห่วงใยและให้คำปรึกษาตลอดมา

ขอขอบพระคุณชาวชุมชนคลองบางน้อย จังหวัดสมุทรสงครามทุกท่านประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ทุกท่านในหน่วยงานราชการท้องถิ่น เทศบาลตำบลกระดังงา อบต.บางคนที่ อบต.กระดังงา และอบต.ยายแพ่งที่คอยอำนวยความสะดวกและให้ข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการศึกษา รวมทั้งชาวชุมชนปากคลองบางน้อย ชุมชนวัดปากง่าม และชุมชนบางน้อยใน ที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยให้ความกรุณาและต้อนรับเป็นอย่างดี มีรอยยิ้ม เสียงหัวเราะที่สร้างความสุข ความประทับใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ผังเมืองรุ่น 29 ทุกคน โดยเฉพาะเพื่อนออ เบิร์ต เป้ กอล์ฟหญิง แพรว ออน ที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาต่างๆ และผ่านความยากลำบากมาด้วยกัน ขอขอบคุณเพื่อนบุญ แจง รอง ธีชาย แต พี่แอม พี่แอ๋ เอ็ม เต็ก กลุ่มเพื่อนรักที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จทั้งหมด ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือผู้วิจัยทุกอย่างเสมอมา

และสุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณครอบครัววงศ์วานิชย์ศิลป์และครอบครัววงศ์ดาพงศานุรักษ์ที่คอยดูแล ห่วงใย และเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฑ
สารบัญแผนที่.....	ฒ
สารบัญภาพ.....	ด
สารบัญแผนภูมิ.....	ธ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามในการวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	3
1.5 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษา.....	6
1.5.1 ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ	6
1.5.2 ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ.....	6
1.5.3 เก็บรวบรวมข้อมูล.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.7 นิยามศัพท์.....	8
บทที่ 2 แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชน.....	10
2.1.1 ความหมายของชุมชน.....	10
2.1.2 ภูมิปัญญาไทย.....	12
2.1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน.....	15
2.1.4 องค์ประกอบทางกายภาพของชุมชนริมน้ำ.....	17

	หน้า
2.1.5 จินตภาพของเมือง (Image of the City).....	20
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน.....	21
2.2.1 การอนุรักษ์ชุมชน(Urban Conservation).....	22
2.2.2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมหรือสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม	26
2.2.3 แรงจูงใจที่ทำให้เกิดการอนุรักษ์(Motivation for Conservation)	27
2.2.4 การฟื้นฟูชุมชน (Urban Regeneration).....	28
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับคุณค่าและเอกลักษณ์.....	29
2.3.1 การประเมินคุณค่าและเอกลักษณ์.....	32
2.3.2 รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าศิลปกรรมกับการสร้าง ทัศนคติต่อตนเองและความผูกพันกับชุมชน.....	33
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ และฟื้นฟู.....	34
2.4.1 The Burra Charter (The Australia ICOMOS Charter for Place of Cultural Significance).....	34
2.4.2 กฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์เมืองและชุมชนเมือง ประวัติศาสตร์ (Washington Charter 1987).....	36
2.4.3 การคุ้มครองแหล่งมรดกสถานของท้องถิ่น (Protecting Local Heritage Places : A Guide for Communities).....	38
2.4.4 ระบบเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม (Cultural Environment Conservation System).....	41
2.4.5 กฎบัตรระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	44
2.4.6 เกณฑ์การประเมินคุณค่าความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม.	45
2.4.7 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development).....	46
2.4.8 การจัดทำมาตรการเพื่อการอนุรักษ์.....	47
2.4.9 มาตรการและแรงจูงใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมรดกทาง วัฒนธรรม.....	48
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	59
3.1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	59

3.1.1 การอนุรักษ์คุณค่า และเอกลักษณ์ของชุมชนคลองบางน้อย.....	60
3.1.2 การประเมินคุณค่า และเอกลักษณ์ของชุมชน.....	61
3.1.3 การกำหนดแนวทางการจัดการฟื้นฟูชุมชนคลองบางน้อย.....	62
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
3.3 ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ.....	63
3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ.....	70
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
3.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ.....	70
3.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ.....	70
บทที่ 4 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา.....	73
4.1 ประวัติความเป็นมาของอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม.....	73
4.2 ประวัติศาสตร์ของชุมชนคลองบางน้อย.....	75
4.3 สภาพทั่วไปของชุมชนคลองบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม.....	78
4.3.1 ลักษณะทางกายภาพ.....	78
4.3.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต.....	78
4.3.1.2 สภาพทางภูมิศาสตร์.....	79
4.3.1.3 ระบบบริการขั้นพื้นฐาน.....	83
4.3.1.4 การใช้ประโยชน์ที่ดินและการถือครองที่ดิน.....	90
4.3.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ.....	94
4.3.3 ลักษณะทางสังคม.....	96
4.3.3.1 ลักษณะประชากร.....	96
4.3.3.2 ลักษณะทางสังคม.....	97
4.3.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคน ระบบกิจกรรม การใช้พื้นที่...	102
4.4 สรุปภาพรวมของพื้นที่ศึกษา.....	106
บทที่ 5 พัฒนาการของชุมชนคลองบางน้อย.....	108
5.1 พัฒนาการของชุมชนคลองบางน้อย.....	108
5.1.1 ช่วงที่ 1 : ยุคแรกของการตั้งถิ่นฐานชุมชนคลองบางน้อย.....	108

5.1.1.1 ลักษณะทางกายภาพ.....	110
5.1.1.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม.....	113
5.1.1.3 ลักษณะการขยายตัวของชุมชน.....	114
5.1.1.4 โครงสร้างของชุมชน.....	114
5.1.1.5 ความสัมพันธ์ของชุมชนคลองบางน้อยกับพื้นที่โดยรอบ	117
5.1.2 ช่วงที่ 2 : ยุคการเปลี่ยนแปลงทางด้านเกษตรกรรม.....	121
5.1.2.1 ลักษณะทางกายภาพ.....	121
5.1.2.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม.....	124
5.1.2.3 ลักษณะการขยายตัวของชุมชน.....	131
5.1.2.4 โครงสร้างของชุมชน.....	131
5.1.2.5 ความสัมพันธ์ของชุมชนคลองบางน้อยกับพื้นที่โดยรอบ	131
5.1.3 ช่วงที่ 3 : ยุคการเปลี่ยนแปลงการคมนาคมขนส่งทางน้ำเป็น ทางบก.....	135
5.1.3.1 ลักษณะทางกายภาพ.....	136
5.1.3.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม.....	140
5.1.3.3 ลักษณะการขยายตัวของชุมชน.....	141
5.1.3.4 โครงสร้างของชุมชน.....	141
5.1.3.5 ลักษณะทางจิตภาพของชุมชนในปัจจุบัน.....	142
5.1.3.6 ความสัมพันธ์ของชุมชนคลองบางน้อยกับพื้นที่โดยรอบ	147
บทที่ 6 คุณค่าและเอกลักษณ์ของชุมชนคลองบางน้อย.....	158
6.1 คุณค่าขององค์ประกอบทางด้านกายภาพ.....	158
6.1.1 รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน.....	159
6.1.2 รูปแบบอาคาร และชุมชน.....	164
6.1.2.1 อาคารศาสนสถาน.....	164
6.1.2.2 อาคารพักอาศัย.....	169
6.1.2.3 อาคารสาธารณะ.....	174
6.1.2.4 สถาปัตยกรรมรูปแบบอื่นๆ ภายในบริเวณชุมชน.....	175
6.1.3 ระบบที่ว่าง และทางสัญจรในชุมชน.....	187
6.1.3.1 พื้นที่ว่างของชุมชน.....	187

	หน้า
6.1.3.2 การสัญจรทางน้ำ.....	189
6.1.3.3 ทำน้ำ.....	190
6.1.3.4 สะพานข้ามคลอง.....	191
6.1.3.5 เชือกกันตลิ่ง.....	192
6.1.4 สภาพทางธรรมชาติ และภูมิทัศน์ชุมชน.....	194
6.1.4.1 เครือข่ายลำน้ำ.....	194
6.1.4.2 พื้นที่เกษตรกรรม และภูมิทัศน์ชุมชน.....	198
6.2 คุณค่าขององค์ประกอบทางด้านสังคม และวัฒนธรรม.....	200
6.2.1 วิถีชีวิตชุมชนคลองบางน้อย.....	200
6.2.2 งานประเพณี และกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชุมชน.....	201
6.2.2.1 ประเพณีเกี่ยวกับศาสนา	201
6.2.2.2 ประเพณีเทศกาลประจำปี.....	204
6.2.2.3 ประเพณีเกี่ยวกับความเชื่อ.....	206
6.2.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	207
6.2.3.1 ภูมิปัญญาประเภทองค์ความรู้ท้องถิ่น.....	207
6.2.3.2 ภูมิปัญญาประเภทงานศิลปวัฒนธรรม งานช่างท้องถิ่น	210
6.2.4 ลักษณะองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจภายในชุมชน.....	213
6.2.4.1 การเกษตรกรรม.....	214
6.2.4.2 งานหัตถกรรม และการแปรรูปผลผลิตในท้องถิ่น.....	216
6.2.4.3 ด้านการท่องเที่ยว.....	217
6.2.4.4 ตลาด และย่านพาณิชย์กรรม.....	217
6.3 คุณค่าขององค์ประกอบทางด้านประวัติศาสตร์.....	219
6.3.1 เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์.....	219
6.3.2 ตำนานในท้องถิ่น.....	221
6.3.3 บุคคลสำคัญ.....	221
6.4 การประเมินพื้นที่ที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์.....	222
6.4.1 พื้นที่ที่มีคุณค่าทางด้านสุนทรียภาพ.....	224
6.4.2 พื้นที่ที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม...	231
6.4.3 สรุปพื้นที่ที่มีคุณค่าความสำคัญโดยรวมควรแก่การอนุรักษ์.....	236

บทที่ 7 สถานการณ์ และแนวโน้มในการพัฒนาที่มีผลต่อคุณค่าและเอกลักษณ์ชุมชน.....	241
7.1 สถานการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าและเอกลักษณ์ชุมชน.....	241
7.1.1 สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าและเอกลักษณ์ชุมชน.....	242
7.1.1.1 ปัญหาทางด้านกายภาพ.....	242
7.1.1.2 ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ.....	243
7.1.1.3 ปัญหาทางด้านสังคม.....	243
7.2 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงภายในพื้นที่ชุมชนคลองบางน้อย.....	245
7.2.1 แนวโน้มด้านการท่องเที่ยวในชุมชนคลองบางน้อย.....	245
7.2.2 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพ.....	247
7.2.3 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ.....	252
7.2.4 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม.....	253
7.3 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน.....	255
7.3.1 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม.....	255
7.3.2 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนคลองบางน้อย.....	255
7.3.3 โครงการการฟื้นฟูชุมชนคลองบางน้อย.....	256
7.4 ศักยภาพ และข้อจำกัดภายในพื้นที่ชุมชนคลองบางน้อย.....	258
7.4.1 การวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชน(SWOT Analysis).....	258
7.4.2 การวิเคราะห์ TOWS Analysis.....	263
บทที่ 8 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	266
8.1 สรุปผลการศึกษา.....	266
8.1.1 สรุปพัฒนาการของชุมชนคลองบางน้อย.....	266
8.1.2 สรุปคุณค่า และเอกลักษณ์ชุมชนคลองบางน้อย.....	267
8.1.3 สรุปสถานการณ์ และแนวโน้มในการพัฒนาที่มีผลต่อคุณค่าและเอกลักษณ์ชุมชน.....	268
8.2 การกำหนดแนวทางในการวางแผนการจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน.....	269
8.2.1 ยุทธศาสตร์ทางด้านกายภาพ.....	270
8.2.2 ยุทธศาสตร์ทางด้านเศรษฐกิจ.....	271
8.2.3 ยุทธศาสตร์ทางด้านสังคม	271

	หน้า
8.3 ข้อเสนอแนะ และมาตรการในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนคลองบางน้อย..	272
8.3.1 การเสนอแนะแนวทางการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชน...	272
8.3.2 การอนุรักษ์รูปแบบสถาปัตยกรรม และองค์ประกอบของชุมชน ริมคลอง.....	277
8.3.2.1 การกำหนดรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอาคารที่ เหมาะสม.....	277
8.3.2.2 การกำหนดรูปแบบขององค์ประกอบอื่นๆ ในชุมชน.....	282
8.3.3 แนวทางการรักษาสภาพแวดล้อมของคลอง และภูมิทัศน์ชุมชน	284
8.3.4 แนวทางการจัดการ และส่งเสริมการท่องเที่ยว.....	285
8.3.4.1 การจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชน.....	285
8.3.4.2 แนวทางการจัดการตลาดน้ำคลองบางน้อย.....	296
8.3.4.3 การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในชุมชนกับพื้นที่ใกล้เคียง...	296
8.3.5 การส่งเสริมการอนุรักษ์ชุมชนให้แก่ประชากรในท้องถิ่น.....	297
8.4 สรุปการตอบคำถามในการวิจัย.....	307
8.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป.....	307
 รายการอ้างอิง.....	 308
ภาคผนวก.....	313
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	320

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงแนวทางและรูปแบบนโยบายของการฟื้นฟูเมือง.....	29
ตารางที่ 2.2 แสดงการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟู	54
ตารางที่ 3.1 แสดงกลุ่มการสัมภาษณ์.....	65
ตารางที่ 3.2 แสดงการสรุปข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่ใช้ในการวิจัย.....	72
ตารางที่ 4.1 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากรในพื้นที่ พ.ศ. 2546-2550.....	96
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน และขนาดพื้นที่ปีพ.ศ. 2550.....	97
ตารางที่ 4.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคน ระบบกิจกรรม การใช้พื้นที่ในกลุ่มวัยเด็ก	103
ตารางที่ 4.4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคน ระบบกิจกรรม การใช้พื้นที่ในกลุ่มผู้ใหญ่	104
ตารางที่ 4.5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคน ระบบกิจกรรม การใช้พื้นที่ในกลุ่มผู้สูงอายุ	105
ตารางที่ 5.1 แสดงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงที่ 1 : ยุคแรกของการตั้งถิ่นฐาน ชุมชนคลองบางน้อย (ช่วงกรุงศรีอยุธยา – พ.ศ. 2482).....	118
ตารางที่ 5.2 แสดงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงที่ 2 : ยุคการเปลี่ยนแปลงด้าน เกษตรกรรม (พ.ศ. 2483 – พ.ศ. 2514).....	134
ตารางที่ 5.3 แสดงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงที่ 3 : ยุคการเปลี่ยนแปลงจาก คมนาคมขนส่งทางน้ำเป็นทางบก (พ.ศ. 2515 – ปัจจุบัน).....	150
ตารางที่ 5.4 แสดงสรุปลักษณะ และพัฒนาการของชุมชนคลองบางน้อย.....	153
ตารางที่ 6.1 แสดงเกณฑ์การประเมินคุณค่าและเอกลักษณ์ของชุมชนคลองบางน้อย..	223
ตารางที่ 6.2 แสดงการสรุปภาพรวมของคุณค่าองค์ประกอบทางด้านสุนทรียภาพ สังคม/วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของชุมชนคลองบางน้อย.....	238
ตารางที่ 7.1 แสดงระยะเวลาความเร่งด่วนของการจัดทำโครงการต่างๆ ของเทศบาล ตำบลกระดังงา.....	257
ตารางที่ 7.2 แสดงการวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชนคลองบางน้อย (SWOT Analysis)..	262
ตารางที่ 7.3 แสดงตาราง TOWS Matrix ของชุมชนคลองบางน้อย.....	264
ตารางที่ 7.4 แสดงสรุปสถานการณ์ แนวโน้มในการพัฒนาพื้นที่มีผลต่อคุณค่า และเอกลักษณ์.....	265
ตารางที่ 8.1 แสดงโครงการหรือแผนปฏิบัติการเบื้องต้นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน	300
ตารางที่ 8.2 แสดงข้อเสนอแนะระยะเวลาความเร่งด่วนของการจัดทำโครงการหรือ แผนปฏิบัติการเบื้องต้นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนคลองบางน้อย.....	304

สารบัญแนบที่

	หน้า
แผนที่ 1.1 แสดงที่ตั้งชุมชนคลองบางน้อย และพื้นที่ใกล้เคียง.....	5
แผนที่ 1.2 แสดงบริเวณที่ตั้งชุมชนปากคลองบางน้อย ชุมชนปากง่าม และชุมชนวัด บางน้อย.....	9
แผนที่ 4.1 แสดงอาณาเขต และการเข้าถึงพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม.....	81
แผนที่ 4.2 แสดงสภาพทั่วไปของชุมชนคลองบางน้อย.....	82
แผนที่ 4.3 แสดงระบบบริการขั้นพื้นฐานในชุมชนคลองบางน้อย.....	89
แผนที่ 4.4 แสดงการใช้ประโยชน์อาคารในชุมชนคลองบางน้อย.....	92
แผนที่ 4.5 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในชุมชนคลองบางน้อย.....	93
แผนที่ 5.1 แสดงการตั้งถิ่นฐานชุมชนช่วงที่ 1 ยุคแรกของการตั้งถิ่นฐานชุมชน คลองบางน้อย.....	112
แผนที่ 5.2 แสดงโครงสร้างชุมชนช่วงที่ 1 ยุคแรกของการตั้งถิ่นฐานชุมชนบางน้อย...	115
แผนที่ 5.3 แสดงความสัมพันธ์ของชุมชนคลองบางน้อยและพื้นที่โดยรอบ ช่วงที่ 1....	116
แผนที่ 5.4 แสดงการตั้งถิ่นฐานชุมชนช่วงที่ 2 ยุคการเปลี่ยนแปลงทางด้าน เกษตรกรรม.....	122
แผนที่ 5.5 แสดงโครงสร้างชุมชนช่วงที่ 2 ยุคการเปลี่ยนแปลงทางด้านเกษตรกรรม...	132
แผนที่ 5.6 แสดงความสัมพันธ์ของชุมชนคลองบางน้อยและพื้นที่โดยรอบ ช่วงที่ 2....	133
แผนที่ 5.7 แสดงการตั้งถิ่นฐานชุมชนช่วงที่ 3 ยุคการเปลี่ยนแปลงการคมนาคมขนส่ง ทางน้ำเป็นทางบก.....	139
แผนที่ 5.8 แสดงลักษณะทางจินตภาพของชุมชนคลองบางน้อย.....	146
แผนที่ 5.9 แสดงโครงสร้างชุมชนช่วงที่ 3 ยุคการเปลี่ยนแปลงการคมนาคมขนส่ง ทางน้ำเป็นทางบก.....	148
แผนที่ 5.10 แสดงความสัมพันธ์ของชุมชนคลองบางน้อยและพื้นที่โดยรอบ ช่วงที่ 3..	149
แผนที่ 5.11 แสดงพัฒนาการการตั้งถิ่นฐานในแต่ละช่วงของชุมชนคลองบางน้อย และชุมชนโดยรอบ.....	152
แผนที่ 6.1 แสดงกลุ่มอาคารที่ตั้งอยู่ริมน้ำและไม่ได้อยู่ริมน้ำในชุมชนคลองบางน้อย..	166
แผนที่ 6.2 แสดงลักษณะของอาคารและสิ่งก่อสร้างในชุมชนคลองบางน้อย.....	167
แผนที่ 6.3 แสดงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอาคารในชุมชนคลองบางน้อย.....	178
แผนที่ 6.4 แสดงลักษณะของอาคารในชุมชนปากคลองบางน้อย.....	179

แผนที่ 6.5	แสดงลักษณะของอาคารในชุมชนวัดปากง่าม.....	180
แผนที่ 6.6	แสดงลักษณะของอาคารในชุมชนวัดบางน้อย.....	181
แผนที่ 6.7	แสดงจำนวนชั้นของอาคารในชุมชนคลองบางน้อย.....	182
แผนที่ 6.8	แสดงลักษณะสภาพของอาคารในชุมชนคลองบางน้อย.....	183
แผนที่ 6.9	แสดงลักษณะรูปทรงหลังคาของอาคารในชุมชนคลองบางน้อย.....	184
แผนที่ 6.10	แสดงลักษณะวัสดุผนังหลังคาของอาคารในชุมชนคลองบางน้อย.....	185
แผนที่ 6.11	แสดงการประเมินอายุของอาคารในชุมชนคลองบางน้อย.....	186
แผนที่ 6.12	แสดงระบบพื้นที่ว่างและที่โล่งในบริเวณชุมชนคลองบางน้อย.....	193
แผนที่ 6.13	แสดงคุณค่าทางสุนทรียภาพ การเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่น และกลมกลืน กับสภาพแวดล้อมชุมชน.....	225
แผนที่ 6.14	แสดงคุณค่าขององค์ประกอบด้านสุนทรียภาพของชุมชนคลองบางน้อย...	226
แผนที่ 6.15	แสดงคุณค่าทางด้านสุนทรียภาพพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมธรรมชาติในชุมชน	227
แผนที่ 6.16	แสดงลักษณะชุมชนปากคลองบางน้อยที่มีคุณค่าในการอนุรักษ์.....	228
แผนที่ 6.17	แสดงบริเวณชุมชนวัดปากง่ามที่มีคุณค่าในการอนุรักษ์.....	229
แผนที่ 6.18	แสดงบริเวณชุมชนวัดบางน้อยที่มีคุณค่าในการอนุรักษ์.....	230
แผนที่ 6.19	แสดงพื้นที่ที่มีคุณค่าทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนคลองบางน้อย	233
แผนที่ 6.20	แสดงพื้นที่ที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ในชุมชนคลองบางน้อย.....	234
แผนที่ 6.21	แสดงสถานที่ที่มีคุณค่าความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชุมชน.....	235
แผนที่ 6.22	แสดงคุณค่าความสำคัญโดยรวมในชุมชนคลองบางน้อย.....	237
แผนที่ 7.1	แสดงสถานการณ์สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน..	244
แผนที่ 7.2	แสดงพื้นที่ที่มีแนวโน้มและมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน....	249
แผนที่ 7.3	แสดงแนวโน้มทิศทางการขยายตัวของชุมชนคลองบางน้อย.....	251
แผนที่ 8.1	แสดงการจำแนกพื้นที่การอนุรักษ์และการพัฒนาในชุมชนคลองบางน้อย..	275
แผนที่ 8.2	แสดงการเสนอแนะการใช้ประโยชน์ที่ดินในชุมชนคลองบางน้อย.....	276
แผนที่ 8.3	แสดงโครงการปรับปรุงและฟื้นฟูบริเวณชุมชนปากคลองบางน้อยนอก.....	290
แผนที่ 8.4	แสดงโครงการปรับปรุงและฟื้นฟูบริเวณชุมชนวัดปากง่าม.....	291
แผนที่ 8.5	แสดงโครงการปรับปรุงและฟื้นฟูบริเวณชุมชนวัดบางน้อย.....	292
แผนที่ 8.6	แสดงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน โดยทางน้ำ.....	293
แผนที่ 8.7	แสดงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน โดยทางจักรยานและทางเดินเท้า	294
แผนที่ 8.8	แสดงเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียง.....	295

สารบัญภาพ

	หน้า
รูปที่ 1.1 แสดงขอบเขตการศึกษาพื้นที่ชุมชนคลองบางน้อย.....	4
รูปที่ 3.1 แสดงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในท้องถิ่น.....	69
รูปที่ 4.1 แสดงที่ตั้งบ้านสี่หมื่น บ้านแพงพวย เมื่อ พ.ศ. 2455.....	74
รูปที่ 4.2 แสดงลักษณะชุมชนคลองบางน้อยในอดีต.....	78
รูปที่ 4.3 แสดงตำแหน่งลุ่มแม่น้ำแม่กลอง และชุมชนบริเวณใกล้เคียงชุมชน คลองบางน้อย.....	80
รูปที่ 4.4 แสดงเส้นทางการคมนาคมและการเข้าถึงพื้นที่.....	84
รูปที่ 4.5 แสดงระบบบริการขั้นพื้นฐาน ด้านสาธารณสุขภาค.....	85
รูปที่ 4.6 แสดงระบบบริการขั้นพื้นฐาน ด้านสาธารณสุขการ (1).....	86
รูปที่ 4.7 แสดงระบบบริการขั้นพื้นฐาน ด้านสาธารณสุขการ (2).....	87
รูปที่ 4.8 แสดงระบบบริการขั้นพื้นฐาน ด้านสาธารณสุขการ (3).....	88
รูปที่ 4.9 แสดงกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านเกษตรกรรม.....	95
รูปที่ 4.10 แสดงกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรม.....	96
รูปที่ 4.11 แสดงลักษณะทางสังคมของชุมชนคลองบางน้อย.....	99
รูปที่ 4.12 แสดงประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนคลองบางน้อย.....	102
รูปที่ 4.13 แสดงลักษณะกิจกรรมในกลุ่มวัยเด็ก.....	103
รูปที่ 4.14 แสดงลักษณะกิจกรรมในกลุ่มวัยผู้ใหญ่.....	104
รูปที่ 4.15 แสดงลักษณะกิจกรรมในกลุ่มผู้สูงอายุ.....	106
รูปที่ 5.1 แสดงลักษณะทางกายภาพของชุมชนคลองบางน้อย.....	123
รูปที่ 5.2 แสดงลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนปากคลองบางน้อย.....	128
รูปที่ 5.3 แสดงลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนวัดปากง่าม.....	129
รูปที่ 5.4 แสดงลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนบางน้อยใน.....	130
รูปที่ 5.5 แสดงลักษณะทางกายภาพของชุมชนคลองบางน้อย.....	138
รูปที่ 5.6 แสดงลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนคลองบางน้อย.....	141
รูปที่ 5.7 แสดงเส้นทางการสัญจร (Path) ในชุมชนคลองบางน้อย.....	143
รูปที่ 5.8 แสดงบริเวณที่มีกิจกรรม (Node) ในชุมชนคลองบางน้อย.....	143
รูปที่ 5.9 แสดงความเป็นย่าน (District) ในชุมชนคลองบางน้อย.....	144
รูปที่ 5.10 แสดงที่หมายตา (Landmark) ในชุมชนคลองบางน้อย.....	145

รูปที่ 5.11 แสดงขอบเขตของพื้นที่ (Edge) ในชุมชนคลองบางน้อย.....	145
รูปที่ 5.12 แสดงลักษณะโครงข่ายคมนาคมขนส่งของชุมชนกับพื้นที่โดยรอบ.....	147
รูปที่ 5.13 แสดงภาพถ่ายทางอากาศบริเวณชุมชนคลองบางน้อย พ.ศ.2543.....	151
รูปที่ 6.1 แสดงการตั้งถิ่นฐานชุมชนปากคลองบางน้อย.....	160
รูปที่ 6.2 แสดงการตั้งถิ่นฐานชุมชนวัดปากง่าม.....	160
รูปที่ 6.3 แสดงลักษณะการตั้งถิ่นฐานชุมชนบางน้อยใน.....	161
รูปที่ 6.4 แสดงภาพตัดขวางการตั้งถิ่นฐานชุมชนคลองบางน้อยในแต่ละบริเวณ (1)..	162
รูปที่ 6.5 แสดงภาพตัดขวางการตั้งถิ่นฐานชุมชนคลองบางน้อยในแต่ละบริเวณ (2)..	163
รูปที่ 6.6 แสดงการจำแนกที่ตั้งของอาคารในชุมชน.....	164
รูปที่ 6.7 แสดงลักษณะรูปแบบสถาปัตยกรรมของอาคารศาสนสถาน.....	168
รูปที่ 6.8 แสดงลักษณะรูปแบบสถาปัตยกรรมของอาคารพักอาศัย	
กลุ่มที่มีลักษณะเป็นเรือนแถวไม้.....	169
รูปที่ 6.9 แสดงลักษณะเรือนแถวไม้ริมน้ำบริเวณชุมชนปากคลองบางน้อย.....	170
รูปที่ 6.10 แสดงลักษณะเรือนแถวไม้ริมน้ำบริเวณชุมชนวัดปากง่าม.....	170
รูปที่ 6.11 แสดงลักษณะเรือนแถวไม้ริมน้ำบริเวณชุมชนบางน้อยใน.....	170
รูปที่ 6.12 แสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมของอาคารพักอาศัย	
กลุ่มที่มีลักษณะเป็นเรือนไทยภาคกลาง.....	171
รูปที่ 6.13 แสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมของอาคารพักอาศัย	
กลุ่มที่มีลักษณะเป็นเรือนไทยประยุกต์.....	172
รูปที่ 6.14 แสดงลักษณะเรือนไทยของชาวสวนดั้งเดิม.....	172
รูปที่ 6.15 แสดงลักษณะเรือนไทยในชุมชนคลองบางน้อย.....	172
รูปที่ 6.16 แสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมของอาคารพักอาศัยกลุ่มที่มีลักษณะเป็น	
เรือนไม้พื้นดิน.....	173
รูปที่ 6.17 แสดงลักษณะเรือนพื้นดินในชุมชนคลองบางน้อย.....	174
รูปที่ 6.18 แสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมของอาคารพักอาศัยกลุ่มที่มีลักษณะเป็นอาคาร	174
รูปที่ 6.19 แสดงลักษณะรูปแบบสถาปัตยกรรมของอาคาร.....	175
รูปที่ 6.20 แสดงโรงเก็บเรือ และอู่เก็บเรือ.....	175
รูปที่ 6.21 แสดงโรงเก็บมะพร้าว.....	176
รูปที่ 6.22 แสดงโรงตาล หรือ โรงเคี้ยวตาล.....	177
รูปที่ 6.23 แสดงโรงสีข้าว (ร้าง) บริเวณชุมชนคลองบางน้อย.....	177

รูปที่ 6.24 แสดงที่ว่าง บริเวณศาสนสถาน.....	188
รูปที่ 6.25 แสดงที่ว่าง บริเวณหน่วยงานราชการ และโรงเรียน.....	188
รูปที่ 6.26 แสดงที่ว่างบริเวณพื้นที่บริเวณรอบบ้านและระบบสวนรอบบ้าน.....	189
รูปที่ 6.27 แสดงการสัญจรทางน้ำสายหลัก และสายรอง.....	190
รูปที่ 6.28 แสดงทำน้ำที่มีลักษณะเป็นส่วนประกอบของอาคาร.....	190
รูปที่ 6.29 แสดงทำน้ำที่มีลักษณะเป็นศาลาท่าน้ำ.....	191
รูปที่ 6.30 แสดงสะพานข้ามคลองในชุมชน.....	191
รูปที่ 6.31 แสดงเขื่อนกันตลิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น และมนุษย์สร้างขึ้น.....	192
รูปที่ 6.32 แสดงเครือข่ายลำน้ำแม่น้ำแม่กลอง.....	195
รูปที่ 6.33 แสดงเครือข่ายลำน้ำคลองบางน้อย.....	195
รูปที่ 6.34 แสดงเครือข่ายลำน้ำคลองบางใหญ่.....	196
รูปที่ 6.35 แสดงเครือข่ายลำน้ำคลองลำโรง.....	196
รูปที่ 6.36 แสดงเครือข่ายลำน้ำคลองบ้านใต้.....	197
รูปที่ 6.37 แสดงเครือข่ายลำน้ำคลองจอมปลวก.....	197
รูปที่ 6.38 แสดงเครือข่ายลำน้ำคลองเขาควาย.....	198
รูปที่ 6.39 แสดงเครือข่ายลำน้ำคลองยายแพง.....	198
รูปที่ 6.40 แสดงลักษณะพื้นที่เกษตรกรรมและภูมิทัศน์ชุมชน.....	199
รูปที่ 6.41 แสดงวิถีชีวิตชุมชนคลองบางน้อย และการใช้เรือ.....	201
รูปที่ 6.42 แสดงพระพุทธรูปไสยาสน์ และรอยพระพุทธรูปบาทจำลอง.....	201
รูปที่ 6.43 แสดงงานบุญ งานเข้าพรรษา.....	202
รูปที่ 6.44 แสดงงานประเพณีทอดกฐิน.....	203
รูปที่ 6.45 แสดงประเพณีงานสงกรานต์.....	204
รูปที่ 6.46 แสดงประเพณีแข่งเรือคลองบางน้อย.....	205
รูปที่ 6.47 แสดงประเพณีงานลอยกระทง.....	205
รูปที่ 6.48 แสดงเครื่องเซ่นไหว้ประเพณีวันสารทจีน.....	207
รูปที่ 6.49 แสดงระบบสวน การทำดินและชนิดสวน.....	208
รูปที่ 6.50 แสดงการตั้งถิ่นฐานของชาวสวน.....	209
รูปที่ 6.51 แสดงการเปรียบเทียบชนิดสวนของสวนฝั่งธนบุรี กรุงเทพฯ (ทางด้านซ้าย) กับสวนแม่กลอง.....	209
รูปที่ 6.52 แสดงตัวหนังสือใหญ่ที่เหลืออยู่ในวัดบางน้อย.....	211

รูปที่ 6.53 แสดงตัวหุ่นกระบอกโรงเรียนวัดบางน้อยที่เก็บอยู่ในวัดบางน้อย.....	212
รูปที่ 6.54 แสดงลักษณะเศรษฐกิจภายในชุมชนด้านเกษตรกรรม.....	215
รูปที่ 6.55 แสดงงานหัตถกรรม และการแปรรูปผลผลิตในท้องถิ่น.....	216
รูปที่ 6.56 แสดงที่พัก และโฮมสเตย์ในบริเวณริมคลองบางน้อย.....	217
รูปที่ 6.57 แสดงตลาด และย่านพาณิชยกรรมในชุมชน.....	218
รูปที่ 6.58 แสดงเสากินรี และบริเวณริมแม่น้ำแม่กลองหน้าวัดเกาะแก้ว.....	219
รูปที่ 6.59 แสดงศาลเจ้าพ่อโรงโขน และ รูปปั้นหลวงพ่อบุญในวัดบางน้อย.....	222
รูปที่ 6.60 แสดงคุณค่าทางด้านสังคม ประวัติศาสตร์ และเศรษฐกิจภายในชุมชน.....	232
รูปที่ 7.1 แสดงแนวโน้มด้านการท่องเที่ยวในชุมชนคลองบางน้อย.....	246
รูปที่ 7.2 แสดงตลาดน้ำบางน้อยในปัจจุบัน.....	247
รูปที่ 7.3 แสดงการแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพ.....	248
รูปที่ 7.4 แสดงแนวโน้มทิศทางการขยายตัวในชุมชนคลองบางน้อย.....	250
รูปที่ 7.5 แสดงการแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ.....	253
รูปที่ 7.6 แสดงการแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม.....	254
รูปที่ 8.1 แสดงรูปแบบอาคารที่เหมาะสมสำหรับเขตอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำ.....	278
รูปที่ 8.2 แสดงองค์ประกอบของอาคารที่เหมาะสมสำหรับเขตอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำ....	279
รูปที่ 8.3 แสดงองค์ประกอบของอาคารที่ไม่เหมาะสมสำหรับเขตอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำ	280
รูปที่ 8.4 แสดงรูปแบบขององค์ประกอบอื่นๆ ในชุมชนที่เหมาะสมสำหรับเขตอนุรักษ์	283
รูปที่ 8.5 แสดงลักษณะตึกและเขื่อนที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม สำหรับเขตอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำ.....	285
รูปที่ 8.6 แสดงสภาพชุมชนที่ต้องปรับปรุง และฟื้นฟูเพื่อรองรับการท่องเที่ยว.....	288
รูปที่ 8.7 แสดงกิจกรรมการมีส่วนร่วมในชุมชนระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและชุมชน...	288
รูปที่ 8.8 แสดงแนวทางการปรับปรุงฟื้นฟูชุมชน และรองรับการท่องเที่ยว.....	289

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1.1 แสดงขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษา.....	7
แผนภูมิที่ 2.1 แสดงหลักการและกระบวนการดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์มรดกสถาน ทางวัฒนธรรม (The Burra Charter).....	35
แผนภูมิที่ 2.2 แสดงขั้นตอนการคุ้มครองแหล่งมรดกสถานของท้องถิ่น (Protecting Local Heritage Places : A Guide for Communities).....	41
แผนภูมิที่ 2.3 แสดงขั้นตอน และกระบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม.....	44
แผนภูมิที่ 2.4 แสดงแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของแผนปฏิบัติการ21 (Agenda21)	46
แผนภูมิที่ 3.1 แสดงกรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	59
แผนภูมิที่ 3.2 แสดงกระบวนการร่วมกันวิเคราะห์หาค่าศักยภาพแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน.....	67
แผนภูมิที่ 4.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในชุมชนคลองบางน้อย.....	94
แผนภูมิที่ 6.1 แสดงการใช้ชีวิตในรอบปีของชุมชนเกษตรกรรมคลองบางน้อย.....	213
แผนภูมิที่ 8.1 แสดงกระบวนการกำหนดข้อเสนอแนะและแนวทางการอนุรักษ์และ ฟื้นฟูชุมชน.....	271